

Ключевые слова: украинский танец, хореограф, творческое наследство.

Marusyk N.I.

VASYL AVRAMENKO PLUSES AND MINUSES OF CREATIVE ACTIVITY

The article generalizes and analyses the life and creative work of the famous Ukrainian choreographer Vasyl Avramenko, defines his role in popularizing the Ukrainian folk dance in the world, and determines the cause of his choreographic heritage falling into alleviation nowadays.

Key words: Ukrainian dance, choreographer, creative inheritance.

УДК 372(091) (7/8)

Покорна Л.М.

**РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОСТОРУ
У ДОШКІЛЬНІЙ ТА ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ В США**

У статті розкрито питання розвитку та формування системи дошкільної та початкової освіти в Сполучених Штатах. Розглянуті реформаторські ідеї і нові тенденції в інформаційно-педагогічному просторі дошкільної та початкової освіти США.

Ключові слова: система дошкільної та початкової освіти, реформаторські ідеї, нові тенденції, інформаційно-педагогічний простір.

Порівнюючи назви початкових шкіл в Сполучених Штатах зі школами інших країн, необхідно пояснити деякі розбіжності в термінології. У сполучених Штатах початкова освіта посиляється на перше формальне вчення дітей початкової школи. У шкільній системі багатьох країн термін “початкове” навчання означає те, що в сполучених Штатах визначається як елементарне навчання. В американській системі дошкільної та початкової освіти “початкове” навчання належить до першого рівня освіти – дитячого садку. Учбовий план елементарної школи забезпечує базові знання з читання, письма, арифметики, введення в природні й соціальні науки, мистецтва і трудового навчання, фізкультури. Питанням формування та становлення початкового навчання та дошкільної освіти, займалися такі вчені як Ф. Біндер, С. Каестел, І. Кремін та інші. Сучасним тенденціям їх розвитку присвячені праці Г. Гутяка, Д. Пасса, Д. Андерсона, Г. Лоуренса, Р. Роберта.

Важлива частина початкового навчання для кожної країни – соціалізація і створення умов для ототожнення дитини з суспільством і нацією. Метою даної статті є вивчення досвіду та окреслення шляхів формування, становлення сучасних тенденцій розвитку початкового навчання та дошкільної освіти в Сполучених Штатах.

Європейські поселенці, що заселилися в колоніях Північної Америки в шістнадцятому і сімнадцятому століттях, спочатку відтворили шкільну систему їх батьківщини. Вони встановили двобічну систему школи, в якій нижчі соціально-економічні класи вивчалися в публічних народних школах, а інші відвідували окремі школи. Між тим, були деякі важливі відмінності. Нові англійські колонії Массачусетсу, Коннектикуту і Нью Хемпшир, які були населені більш за все пуританами, відрізнялися сильними релігійними і соціальними рисами. Массачусетс та інші колонії Нової Англії розвивали міську школу, що відвідувалась учнями віком від шести до тринадцяти або чотирнадцяти років. Учбовий план школи включав читання, письмо, арифметику, катехізис і релігійні гімни. Модель міської школи, що керується його місцевими опікунами або правлінням, стала пізніше важливою особливістю початкового навчання в США. Середньо-атлантичні колонії Нью-Йорка, Нью-Джерсія, Делавера і Пенсільванії були населені різноманітними етнічними і релігійними групами: англійці, шотландці та ірландці в Нью-Йорку, голландці, шведи в Делавері і німці в Пенсільванії. Різноманітність релігій та мов в середньо-атлантичних колоніях мали важливе освітнє значення. Початкові школи були зазвичай обмеженими установами, що підтримувалися й керувалися різними церквами. У південних колоніях – Мерленду,

Вірджинії, Кароліни й Джорджії багаті сім'ї користувалися послугами приватних викладачів або наставників, щоб виховати своїх дітей. Африканцям, що працювали на полях та ремісникам було юридично заборонено вчитися читати або писати [1: 128; 4: 131].

Протягом раннього національного періоду першої половини дев'ятнадцятого століття такі американські лідери, як, наприклад, Томас Джефферсон (1743–1826), переконали суспільство, що Сполученим Штатам потрібно розвивати республіканські школи, які були відмінні від тих, що були започатковані в Європейських монархіях. “Біль про Загальне розповсюдження знань” Т. Джефферсона, представлений законодавчій владі Вірджинії в 1779, зробив державу відповідальною за забезпечення як дівчаток, так і хлопчиків основною початковою освітою в місцевій школі за громадські кошти. Хоча законопроект Т. Джефферсона не був прийнятим, він мав важливий вплив на події, що відбувалися пізніше. Ідеї, щодо встановлення американської версії початкової освіти просував Н. Вебстер (1758–1843), який прагнув виховувати американську індивідуальність в молоді через вчення англійської в її американському варіанті. Книга американського правопису й американський словник Н. Вебстера широко використовувались в школах США [6: 69].

У 1830-х і 1840-х роках декілька Західних штатів починали розвивати національні елементарні (початкові) або початкові (дошкільні) шкільні системи, які мали намір збільшити або замінити існування установ, що підпорядковувались церкві. У Сполучених Штатах з їх історичною традицією місцевого і державного контролю, щоб встановити публічні елементарні та початкові школи, робилися спроби встановити різні види філантропічних початкових шкіл, як, наприклад, недільні та наглядові школи. Об'єднане Королівство, провідна індустріальна нація, також експериментувала з різними підходами до початкової освіти. Недільна школа була розроблена Робертом Рейксом, англійським релігійним лідером, який прагнув забезпечити дітей основами писемності та релігійним навчанням.

Спочатку приватні початкові та елементарні школи були популярні в великих американських містах, як наприклад Нью-Йорк і Філадельфія, де їх зазвичай підтримували приватні аматори, спонсори та інколи деякі суспільні фонди [2: 102].

На початку 1840 р. навчальні школи фактично зникли. До того часу, як Нью-Йоркське суспільство безкоштовних шкіл, яке завідувало навчальними школами, змінило їх на безкоштовну громадську систему шкіл. З 1853 р., більше 600,000 дітей вивчилося в їх стінах.

Термін “публічні” означав, що початкові школи підтримувались державою. Такі школи були відкриті для дітей всіх соціально-економічних, етнічних і расових груп. Проте багато дітей, особливо поневолені афро-американців, не відвідували їх. Учбовим планом передбачалося читання, писання, граматики, арифметика, історія і географія. Наголос робився на американському патріотизмі і християнському благочесті, яке асимілювало й американізувало дітей іммігрантів. Загальний рух шкіл в Сполучених Штатах мав паралель з деякими тенденціями, що мали місце в Західній Європі в першій половині дев'ятнадцятого століття. У 1830-х роках британський парламент, хоча і не створюючи системи державної школи, починав надавати гранти освітнім суспільствам для дошкільної освіти. У Франції, під керівництвом Квізота також було започатковано дошкільну систему освіти протягом режиму Луї Філіппа. Ці міжнаціональні тенденції в Європі і Америці вказували на те, що уряди починали брати відповідальність за забезпечення діяльності початкового та дошкільного навчання. На відміну від Франції, яка починала створювати централізовану освітню систему, американські державні школи були децентралізовані. В американських школах обране правління школи визначало податкове оподаткування та наймало й контролювало викладачів. Цей зразок місцевого контролю контрастував з системою відвідувань, коли інспектувалися викладачі й школи у Франції, або навіть з королівськими інспекторами в Об'єднаному Королівстві. До публічних початкових шкіл у Сполучених Штатах також належали приватні початкові школи, багато з яких були пов'язані з церквою. Римсько-католицькі школи, обслуговуючи дітей специфічної парафії, представляли найбільше число

приватних початкових шкіл. Євангелійські та фундаменталістичні християнські школи – це найбільша галузь, що збільшувалась в не публічній початковій освіті.

Спiрним питанням часто виступає мова навчання в початкових або дошкiльних школах в багатьох країнах, особливо в багатомовних. Здатність використовувати мову “офіційну” забезпечував доступ до середньої і вищої освіти й отримання професії. У таких багатомовних націях, як Індія, Канада і Бельгія, затягнулась дискусія щодо питання, яка мова має бути офіційною. У Сполучених Штатах, домінуючою мовою навчання в школах є англійська. Діти іммігрантів, що не розмовляють англійською, асимілювались до американської культури через вивчення англійської мови завдяки учбовому плану початкової школи. Поряд з розвитком мови, на початковому етапі освіта формувала в дітях фундаментальні математичні навички, такі як розрахунок, використання системи обчислення, вимірювання і виконання основних дій додавання, віднімання, множення і ділення. У Сполучених Штатах на дошкiльному рівні, початковому рівні навчання, учбовий план надзвичайно узагальнювався. Поступово він стає більш спеціалізованим на проміжних і вищих рівнях. Американський викладач узагалі був більш автономним і не обмежений офіційними відвідуваннями урядових інспекторів [6: 87].

Реформа початкової освіти в Сполучених Штатах, яка почалася в останній частині двадцятого століття й підсилилися після публікації “Країна в небезпеці” в 1983 була націлена на підвищення успішності всіх дітей. Федеральний уряд також відіграв важливу роль для початкової й середньої освіти, допомагаючи фінансуванням, за яке відповідає держава згідно закону про початкову й середню освіту. Демократизація освіти далека від моделей відкритої, універсальної державної освіти. Великобританія демонструє розвиток відкритих, демократичних систем європейської освіти з Ренесансу. Японія перепроєктувала свою систему державної освіти починаючи із Другої світової війни, щоб відобразити ті ж самі відкриті демократичні цінності. Загальні риси реформ у цих країнах схожі на ті реформи, що знаходяться у стадії реалізації в Сполучених Штатах.

Існування сукупної й послідовної системи універсальної державної освіти для маленьких дітей – частина національної спадщини Сполучених Штатів. Очікується, що початкова та дошкiльна освіта буде відігравати головну роль у підготовці майбутніх громадян, щоб жити в сучасному, індустріалізованому, глобальному суспільстві. Контроль над початковою та дошкiльною освітою належить державі, однак, у 1979 Міністерство освіти США було створено президентом Дж. Картером, щоб скоординувати федеральну підтримку освітніх програм. Національна й місцева увага продовжує бути спрямованою на дошкiльну та початкову освіту й у двадцять першому сторіччі, коли учителі й батьки шукають способи зробити перший крок в американській системі освіти. У той час, як поточні освітні реформи в світі відбивають безкінечне число соціальних змін, початкова та дошкiльна освіта на початку двадцятого тисячоліття усе ще нагадує народні школи колоніальної Америки [4: 96].

В Америці діти зазвичай реєструються в початкових школах у п’ять або шість років і закінчують початкову школу в одинадцять або дванадцять. У 2002 році приблизно 25 мільйонів дітей вчилися в початкових школах у Сполучених Штатах. Готовність до початкової школи вважається дуже важливою. Хоча шкiльне відвідування до першого класу не примусове в США, національні опитування банків учнів початкової школи показують, що 98 % дітей початкової школи вчилися в дитячому садку, перш, ніж увійти в перший клас.

Швидкі зміни в пізнавальному, соціальному й моральному рості учнів початкової школи визначають початкову класну кімнату як ідеальне місцем формування окремих відносин і поведінки. Початкові класи можуть забезпечити кращу можливість установити моральні й етичні особливості менталітету, які мають потенціал поліпшити суспільство. Діти в початкових школах усе ще пасивні. Акцент на виховні заходи вважається особливо важливим питанням в американських класах початкової та елементарної шкіл. Соціалізація дітей в Америці більше не вважається винятковим обов’язком батьків. Використання початкових класів як стадію для формування майбутніх громадян демократичного суспільства не нова ідея, але це дійсно створює протиріччя щодо програм і методів, оскільки

батьки можуть не погодитися з певним навчальним планом. Наприклад, сексуальне виховання на рівні початкової школи було об'єктом довгих дебатів серед релігійних й інших соціальних груп. Результатом таких спірних навчальних планів може стати велика кількість дітей, що будуть навчатися вдома як, наприклад, у 1999-2001 рр. їх було більше 1.3 мільйонів. Навіть у цьому випадку може бути запропонована підтримка школярам через навчальний план, книги і матеріали, забезпечені місцевими школами [5: 47].

На відміну від багатьох інших країн, у Сполучених Штатах немає національного навчального плану. Контроль шкіл даний державі, яка, у свою чергу, дає місцевим шкільним округам деякий контроль над тим, що і як викладається. На початку двадцять першого сторіччя у сорока дев'яти держав є стандарти навчального плану. Недавні дослідження вказують, що 87% американських учителів вважають, що рух до стандартів – це крок у правильному напрямку, тому що навчальний план більш вимогливий й очікують вчителі від учнів вищих результатів, ніж за стандартом. Президент Дж. Буш оголосив цілі США на 2000 р. для системи американського навчання, деякі з яких мали особливий вплив на навчальний план початкової школи. Він був динамічним, змінюючись згідно до потреб і умов суспільства. У той час, коли не можна сказати, що коли-небудь буде узгоджений зміст навчального плану, договірний навчальний план є основою для національного порядку в дошкільній та початковій освіті.

Імміграція в Сполучених Штатах була проблемою в початковій освіті, починаючи з появи суспільного навчання. Імміграційна хвиля різко змінилася на початку двадцятого століття і продовжує змінюватися в той час, як діти з Південно-Східної Азії, Центральної Америки і Східноєвропейських країн реєструються в початкових школах. В 2000 р. 18% американського населення говорили вдома не на англійській мові. В 1990р. 15% усього дитячого населення були афроамериканським, 12 % латиноамериканським, 3 % – азійським і тільки 1 % – корінними американцями. Вважається, що до 2010р. латиноамериканські діти перевершать кількість афроамериканських дітей. Крім того, до 2020р., більше, ніж кожна п'ята американська дитина, як очікують, буде латиноамериканського походження. В іммігрантських дітей є спеціальні потреби, на які повинна звернути увагу суспільна початкова школа. Дебати з того, якою повинна бути форма навчання для дітей іммігрантів набули значного поширення. На початку двадцять першого сторіччя програми початкових шкіл прагнуть зосередитися на цілісному підході до навчання транскультурних (міжнародних) цінностей у глобальному контексті [3: 17].

Шкільне насилля й вживання наркотиків прорвалися в шкільне життя наприкінці двадцятого століття. Більш, ніж половина шкіл відчула злочинні інциденти в 1996-1997 рр. Шкільний персонал служби безпеки використовував металошукачі, щоб гарантувати безпеку школярам. Національна Освітня Асоціація надає інформацію й інструменти, щоб допомогти шкільним адміністраторам, учителям і батькам створити безпечні школи. Розв'язання конфліктів і рекомендації, що до цього стали частиною навчального плану початкової освіти, як і курси з тем про небезпеку вживання наркотиків.

Умови соціально занедбаних дітей є важливою проблемою в початковій освіті. Бідні діти більше, ніж багаті діти, відчують труднощі в школі. Стратегії, які є найефективнішими під-час навчання бідних дітей, вимагають спеціальної підготовки учителів, адміністраторів і шкільного персоналу. Важливі бесіди з батьками стосовно навчального успіху в початкових школах, особливо з батьками дітей бідних родин. Багато початкових шкіл у Сполучених Штатах включають програми, за якими запрошуються батьки до участі у шкільних заходах у такий спосіб підтримуючи родини своїх учнів [5: 18]. Сполучені Штати міцно увійшли в століття інформації. Комп'ютери – звичне видовище в більшості початкових школах і шкільні округи наймають фахівців для інструктування учнів у використанні інформаційних технологій. Важливим результатом, який нові технологія приносить у початкову освіту, є рівний і контрольований доступ до них. Питання викликає часте використання комп'ютерів у школах, доступ школярів до інтернету, вплив використання комп'ютерів на загальне шкільне навчання. Національні стандарти були

встановлені, щоб спрямовувати використання нових технологій в школах. Федеральний фонд зробив доступним широке використання інформаційних технологій в класних кімнатах. Практична проблема, що виникла, щодо використання нових технологій полягає в тому, що більшість учнів початкової школи здобули технологічні навички швидше, ніж їх учителі. На сьогоднішній день налічується 43 мільйонів школярів в державних школах початкового і середнього рівнів, а ще 6 мільйонів в приватних школах всієї країни. Іншими словами, 88% американських дітей відвідують державні школи, що фінансуються урядом, а 12% йдуть в приватні школи. Сполучені Штати не мають національної системи освіти. Освіта, говорять американці, це національний інтерес, відповідальність держави й місцевої влади. Це означає, що більшість освітніх питань залишені на розсуд окремих установ або місцевих громад. Узагалі і школи, будь то державні або приватні, вільні у визначенні власних окремих стандартів і вимог. Головним результатом цієї незвичайної ситуації є те, що існує в країні велика різноманітність початкових та елементарних шкіл. Місцеві школи вільні у виборі предметів, учбових матеріалів і підручників, які вони вважають доцільними. Через велику різноманітність шкіл, а також багатьох відмінностей між ними, неможливо говорити про типову американську школу. Проте, існує достатньо загального в структурі різних шкіл і систем освіти. Більшість шкіл починають освіту в дитячому садку в віці 5 років. До елементарної (початкової) школи діти переходять у віці від 6 і вчаться до 11 або 12 років.

Отже, початкові школи в Сполучених Штатах, як і в інших країнах, мали цілі забезпечення дітей фундаментальними академічними навичками, основними знаннями й стратегіями соціалізації. Вони були ключем у створенні змісту національної ідентичності і громадянства дітей. Історії та розповіді, за допомогою яких навчали дітей читати, були ключовими елементами в політичній і культурній соціалізації та формуванні характеру. Початкова освіта перебуває в періоді реформ. Технічні досягнення й поліпшення знань про те, як діти повинні вчитися, вводиться в навчальний план і навчальні методики в школах. Національні дебати щодо цілей і керування початковими школами та елементарними школами триває в тій ж самій історичній традиції, що і в попередніх століттях. Педагоги й вищі чиновники сперечаються з визначенням навичок і знань, необхідних для ефективного навчання та виховання майбутніх громадян у XIX ст. На відміну від багатьох інших країн, в Сполучених Штатах немає національного учбового плану. Контроль над школами забезпечується державою, яка, у свою чергу, дає місцевим шкільним округам деякий контроль над тим, що викладається і як це викладається. На учбовий план можна дивитися, як договір про те, що учні повинні знати або уміти зробити, тому, що американські школи в деякій мірі децентралізовані з розвинутим місцевим контролем.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Anderson, James D. The Education of Blacks in the South, 1860-1935. Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1998.-164p.
2. Binder, Frederick M. The Age of the Common School, New York: Wiley, 1994. – 102p.
3. Cremin, Lawrence A. The American Common School. New York: Teachers College Press, 1984.-P.8-19.
4. Gutek, Gerald L. Education in the United States: An Historical Perspective. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1986.-2008p.-P.58 – 64.
5. Kaestle, Carl, Literacy in the United States: Readers and Reading Since 1880. New Haven, CT: Yale University Press. Gerald L. Gutek, 1991.-P.12-24.
6. Passe, Jeff. 1999. Elementary School Curriculum. Boston: McGraw-Hill, 1999.-148.p.

Покорная Л.Н.

РАЗВИТИЕ ИНФОРМАЦИОННО-ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ПРОСТРАНСТВА В ДОШКОЛЬНОМ И ПЕДАГОГИЧЕСКОМ ОБРАЗОВАНИИ В США

В статье раскрыты вопросы развития и формирования системы дошкольного и начального образования в Соединенных Штатах. Рассмотрены реформаторские идеи и

новые тенденции в информационно-педагогическом пространстве дошкольного и начального образования США.

Ключевые слова: система дошкольного и начального образования, реформаторские идеи, новые тенденции, информационно-педагогическое пространство.

Pokorna L.N.

DEVELOPMENT OF INFORMATION-PEDAGOGICAL SPACE IN PRESCHOOL AND PEDAGOGICAL EDUCATION IN THE USA

The article is devoted to the issue of the development and formation of the system of preschool and primary education in the United States Besides? The article reveals the reformative ideas and new tendencies in informative pedagogic space in the theory of primary education in the USA.

Key words: system of preschool and primary education, reformative ideas, new tendencies, pedagogic space.

УДК 373.2:81

Полевикова О.Б.

МОВЛЕННЄВИЙ РОЗВИТОК ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В КОНТЕКСТІ ПЕДАГОГІКИ ФРІДРІХА ФРЬОБЕЛЯ

Автор статті обґрунтовує специфіку мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку в контексті педагогіки Ф.Фрєобеля. Виокремлює основні напрями науково-практичних розробок у галузі мовленнєвого розвитку і навчання мови дітей на етапі дошкільного дитинства. З'ясовує завдання з розвитку мовлення, обґрунтовані німецьким педагогом Ф.Фрєобелем.

Ключові слова: мовленнєвий розвиток; дитина дошкільного віку; педагогіка Ф.Фрєобеля.

Постановка проблеми. Оновлення, реформування та удосконалення системи дошкільної освіти, наповнення змісту дошкільної освіти новими аспектами, на які орієнтує сучасне суспільство, вимагає від науковців і практиків посиленої уваги до досягнень та надбань передових країн світу.

Оскільки проблема мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку завжди посідала чільне місце в наукових пошуках, уважаємо, що її подальший аналіз у контексті педагогічної діяльності відомого німецького педагога Ф.Фрєобеля слугуватиме ідеї збагачення національної педагогічної культури за рахунок міжнародного досвіду і дасть змогу презентувати власний науковий потенціал у європейський та світовий простір.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Важливими для нашого дослідження є мовознавчі праці Л.Щерби, О.Гвоздева, Л.Федоренко; висновки відомих психологів Б.Баєва, С.Рубінштейна, Л.Виготського, О.Запорожця, Д.Ельконіна, Г.Костюка, А.Маркової, О.Леонтєва, І.Синиці щодо різних питань розвитку дитячого мовлення; праці з фізіології І.Павлова, О.Іванова-Смоленського, М.Кольцова та сучасні методичні розробки А.Богуш, Ф.Сохіна, О.Ушакової, В.Логінової, Н.Гавриш, Н.Луцан, Г.Ляміної, Н.Карпинської, Е.Короткової, Т.Котик, К.Крутій та ін.

У загальному вигляді їхні погляди на природу мовленнєвих здібностей можна узагальнити таким чином:

1. Мовлення дитини розвивається у ході генералізації (узагальнення) мовних явищ, сприймання мовлення дорослих і власної мовленнєвої активності.

2. Мова і мовлення поєднують різні лінії психічного розвитку – розвиток мислення, уяви, пам'яті, емоцій і ін.